

Ehdotus Lapuanjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi

Palaute kuulemisesta 1.10.2014-31.3.2015

Suunnitelman rakenne ja suunnitteluprosessi

Kannanotto:

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos ja Pohjanmaan liitto toteavat, että hallintasuunnitelmaehdotukset ovat hyvin valmisteltuja, kattavia ja selkeästi kirjoitettuja.

Liikennevirasto toteaa, että suunnitelmat ovat rakenteeltaan raskaita. Liikennevirasto esittää, että suunnitelmaa tiivistettäisiin, prosessien kuvaukset siirrettäisiin taustaraporttiin ja vastuutahot esitettäisiin selkeästi.

Alavuden kaupungin, Kuortaneen kunnan, Kuortaneen kalastuskunnan ja kansalaispalautteen mukaan toimenpiteet ovat toteuttamiskelpoisia.

Asukastilaisuudessa todettiin, että tulvariskien hallintasuunnitelma on hyvä asia ja jatkoselvityksiä on tarpeen tehdä, mutta myös veden laadun suhteen on tärkeää tehdä vastaavaa työtä.

Pohjanmaan pelastuslaitos toteaa, että suunnitelmat hyvin tehtyjä ja perusteltuja ja ne edistävät myös pelastuslaitoksen riskienhallintaa. Eri vesistöjen karttakuvia toivotaan saman sisältöisiksi.

Vapo Oy toteaa, että suunnitelma antaa hyvän pohjan tulvariskien hallintaan tähtäävien tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimenpiteiden suunnittelu tulee toteuttaa yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa, jolloin eri maankäyttömuodot tulevat huomioitua.

MTK Etelä-Pohjanmaan mukaan suunnitteluprosessi on ollut avoin ja laajapohjainen. Asiakirjat ovat selkeitä ja ymmärrettäviä.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristönsuojeluyksikkö toteaa, että monitavoitearvioinnin kautta suunnitteluprosessiin on saatu arvokasta osallistumismahdollisuutta ja vuorovaikutteisuutta. Ympäristövaikutusten merkittävyyttä olisi voinut tuoda enemmän esille, mutta arviointi täyttää pääosin SOVA-lain ja asetuksen sisältövaatimukset

Vastine:

Tulvaryhmä toteaa, että suunnitelma ja suunnitteluprosessi ovat osin raskaita, koska laki tulvariskien hallinnasta 620/2010 ja sitä täydentävä asetus 659/2010 edellyttävät suunnitelmassa esitettäväksi lukuisia eri kokonaisuuksia perusteluineen. Eri alueiden suunnitelmien yhteensovittamiseksi ja keskinäisen vertailun parantamiseksi on laadittu valtakunnallinen hallintasuunnitelmapohja, joka on osin täydentänyt suunnitelmaa. Suunnitelmien laatimisprosessi ja toimenpiteiden valinta on pyritty kuvaamaan suunnitelmissa tarkasti osallistumisen läpinäkyvyyden parantamiseksi ja valtakunnallisen mallin mukaan se esitetään nyt hallintasuunnitelman osana. Tulvariskien hallintasuunnitelman tarkoituksena on antaa kuva alueen nykyisestä ja tulevasta tulvariskistä sekä perustella siinä ehdotetut toimenpiteet. Kattava suunnitelma palvelee tätä tarkoitusta. Varsinaiset toimenpiteiden hankesuunnitelmat voivat siten olla rakenteeltaan kevyempiä. Vuoteen 2021 mennessä tarkistettavissa seuraavissa hallintasuunnitelmissa pyritään selkeyttämään ja esittämään toimenpide-ehdotukset nykyistä paremmin ja keventämään hallintasuunnitelman rakennetta.

Samaan aikaan tulvariskien hallintasuunnitelmaehdotusten kanssa kuultavana olleissa Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa ja

Lapuanjoen toimenpideohjelmassa on keskitytty edistämään veden laadun parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä.

Tulvaryhmä toteaa, että eri vesistöalueiden hallintasuunnitelmissa olevat karttakuvat pyritään muuttamaan mahdollisuuksien mukaan saman sisältöiseksi.

Tulvaryhmä toteaa lisäksi, että toimenpiteiden suunnittelu toteutetaan yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.

Tulvakartoitukset

Kannanotto:

Lapuan kaupunki esittää, että mallinnusta olisi kehitettävä etenkin pengerrysalueiden vedenkorkeuksien suhteen.

MTK Etelä-Pohjanmaa toteaa, että tulvariskikartat ovat informatiivisia ja hyödyllisiä.

Uudenkaarlepyyn kaupungin mukaan Uudenkaarlepyyn muuksi merkittäväksi tulvariskialueeksi nimetty alue tulisi tulvakartoittaa.

Vastine:

Tulvaryhmä toteaa, että tulvariskikohteiden tarkempi kartoitus ja virtausmallinnusten ja tulvakartoitusten kehittäminen on tärkeää ja sen myötä jatkosuunnittelussa on käytössä yksityiskohtaisempaa ja tarkempaa tietoa, joka puolestaan vaikuttaa suunnitelman tarkkuuteen.

Lapuan kaupunki ja ELY-keskus ovat kuulemisen aikana tehneet tarkempia mittauksia ja selvityksiä Lapuan merkittävän tulvariskialueen tulvariskikartoituksessa esiin nousseiden vahinkokohteiden todellisista korkeuksista ja kohteiden kastuvien rakenteiden korkeuksista. Mittaukset ovat antaneet merkittävästi lisätietoa Lapuan vahinkokohteista. Rakennusten todellisia korkeuksia pyritään hyödyntämään seuraavalla suunnittelukaudella tehtävässä tulvariskikartoituksessa. Lapuan tulvariskikohteiden määrä näyttää alustavan selvityksen perusteella vähenevän korkeustiedon täsmentyessä.

Nykyisissä virtausmallinuksissa ei vielä kovin hyvin pystytä huomioimaan tulvan etenemistä ajan suhteen esim. pengerrysalueen täyttymisen tarkastelussa. Lapuanjoen mahdollisen pengerrysalueiden käytön muutoksen suunnittelun yhteydessä on tärkeää samalla mallintaa mm. pengerrysalueiden täyttymisen ja jäätilanteet sekä pengerrysalueiden alapuolisen alueen vedenkorkeudet. Jäätilanteet ovat muutamina vuosina aiheuttaneet mm. pengerrysalueiden tulvakynnysten ylittymistä suunniteltua aiemmin.

Tulvaryhmä toteaa, että myös Uudenkaarlepyyn ”muun merkittävän tulva-alueen” tulvakartoittamisen tarpeellisuus on syytä selvittää. Samalla tulee tarkistaa Stadsforsin padon purkautumiskyky riittävyys ja mahdollisten jääpatojen vaikutukset. Kartoitustarpeesta olisi hyvä järjestää neuvottelu kaupungin, voimayhtiön ja ELY-keskuksen kesken.

Maankäytön suunnittelu

Kannanotto:

Etelä-Pohjanmaan liiton mukaan tulvariskialueet tulee huomioida kaavoituksessa. Jokivarsien kulttuurimaisemaa ylläpitävä täydennysrakentaminen, rakentamiskorkeudet ja pelastusteiden liikennöitävyys tulee huomioida kaavoituksessa. Lainsäädäntöä tulee tarkastella siltä osin, että

tulvariskit tulevat kirjattua rakennusjärjestykseen. Maakuntakaavan uudistamisen vaihekaavan 3 (mm. 15 000 ha uutta turvetuotantoa) vaikutus tulvariskiin tulee huomioida.

Pohjanmaan liitto toteaa, että maankäytön suunnittelulla on suuri rooli ja hallintasuunnitelma huomioidaan työn alla olevassa maakuntakaavan uudistamisessa ja kuntien kaavoituksen ohjauksessa. Hallintasuunnitelman toimenpiteisiin esitetään lisättäväksi maankäytön suunnittelun toteuttaminen, sillä pelkkä suunnittelu ei riitä. Hulevesikysymysten erityinen huomiointi tulva-alueilla ja niiden läheisyydessä on tärkeää.

Pohjanmaan museo esittää, että tulvariskialueet, joilla on rakennuksia tai suunnitellaan rakentamista, tulisi aina yleiskaavoittaa. Pohjanmaan museo toteaa myös, että alueellinen kulttuuriperintö pääosin huomioitu, mutta maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet ovat jääneet huomiotta erityisesti tulvasuojelutoimenpiteiden vaikutusten arvioinnissa (esim. tulvavallit, teiden korotukset ja maanläjitys).

Vastine:

Tulvaryhmä toteaa, että tulvavaara-alueiden ja tulvariskien huomioon ottaminen on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaista. Alueidenkäytön suunnittelussa ja rakentamisessa tulee noudattaa maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä, jolloin myös punnitaan rakentamispaikan soveltuvuus ja arvioidaan rakentamisen vaikutukset ympäröivälle maankäytölle ja ympäristölle. Vuonna 2014 julkaistussa Tulviin varautuminen rakentamisessa -oppaassa on annettu suositus, että ympärivuotinen asutus tulisi sijoittaa niin korkealle, että sille voi aiheutua vahinkoa vasta sellaisesta tulvakorkeudesta, jonka voidaan arvioida esiintyvän keskimäärin kerran 100...200 vuodessa. Uudet rakennukset on tarpeen rakentaa aina vähintään nykyisten suositusten mukaiselle tasolle. Myös rakennuksen haavoittuvuus ja esimerkiksi evakuointimahdollisuudet vaikuttavat siihen, millainen tulvasuojelutaso ja alin rakentamiskorkeus rakennukselle voidaan sallia.

Suunnitelmaan (kpl 10.1.1) lisätään, että maankäytön suunnittelun lisäksi on tärkeitä huomioida myös maankäytön suunnittelun toteuttaminen. Rakennusjärjestys voisi olla keskeinen työkalu tässä. Lisätään myös maininta, että hulevesikysymysten huomiointi tulva-alueilla ja niiden läheisyydessä on tärkeää.

Tulvaryhmä toteaa, että tulvavallien, teiden korotuksen yms. toimenpiteiden vaikutuksia maisema-alueisiin on vaikea arvioida ennen kuin toimenpiteitä on suunniteltu hieman tarkemmin. Maisema-alueiden huomioinnin tarpeellisuus lisätään suunnitelman kappaleeseen 10.1.1.

Vedenpidättäminen valuma-alueella pienimuotoisin toimenpitein

Kannanotto:

Alavuden kaupunki toteaa, että mikäli entisiä turvetuotantoalueita aiotaan ottaa vedenpidätyskäyttöön, tulee huomioida, ettei kuormitus alapuolisiin vesistöihin missään vaiheessa kasva nykyisestään. Nurmonjoen latvajärviä ja muitakin Alavuden järviä on pyritty kunnostamaan pitkäjänteisesti. Maanomistusasiat tulevat aiheuttamaan haasteita käytöstä poistuvien turvetuotantoalueiden jälkikäytön suunnittelussa.

Etelä-Pohjanmaan liiton mukaan vesien valumaan liittyvät toimenpiteet metsäojituksissa tulisi hoitaa mahdollisesti lainsäädännön kautta. Veden pidättämisestä tulisi edistää.

MTK Eteläpohjanmaan mukaan veden pidättäminen valuma-alueilla tulee tehdä yhteistyössä maanomistajien kanssa.

Vapon Oy:n mukaan esitetyt kosteikoiksi soveltuvat alueet ovat turvetuotannossa ja on vaikea arvioida milloin alueet vapautuvat turvetuotannosta. Alueiden maankäytöstä vastaa maanomistaja. Turvetuottajien roolia vastuutahoina/ rahoittajina on vaikea tulkita. Turvetuottajat eivät voi olla vastuutahona tai rahoittajana selvitetessä käytöstä poistuvien alueiden muuttamista vedenpidätysalueiksi, vaan ainoastaan yhteistyötahona.

Varsinais-Suomen ELY-keskus (kalaviranomainen) toteaa, että veden pidättäminen valuma-alueella on paras keino vähentää tulvariskiä. Toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava vaikutukset vesiluontoon, kalakantoihin ja kalatalouteen. Käytöstä poistuville turvetuotantoalueille rakennettavissa kosteikossa on varmistettava, että valumavesi ei kuormita alapuolista vesistöä.

Pohjanmaan ruotsinkielinen tuottajajärjestö esittää, että toimenpiteissä pitäisi ensisijaisesti keskittyä ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, kuten veden pidättämiseen ja virtauksen viivyttämiseen valuma-alueiden yläosilla. Metsät ovat vähemmän herkkiä tulvavesille, joten etenkin metsäalueilla tulisi veden viivyttämistä lisätä.

Kansalaispalautteen mukaan veden pidättämistä valuma-alueen yläosilla on lisättävä mm. hidastamalla virtausta ojissa. Ojitukset on luonnonmukaistettava soveltuvin osin. Hulevesiputket voitaisiin johtaa joesta pois päin. Tehokkainta tulvariskien hallintaa olisi tukkia valuma-alueen latvavesien suo- ja metsäojia mahdollisimman paljon.

Vastine:

Tulvaryhmä toteaa, että tulvien pidättämisellä valuma-alueella pienimuotoisilla toimenpiteillä, kuten vedenpidätysalueilla, laskeutusaltailla ja putkipadoilla, voidaan vaikuttaa tulviin, mutta merkittävä vaikutus vaatii runsaasti pienimuotoisia toimenpiteitä. Tällaisia toimenpiteitä tarvitaan siis kaikilla maankäytön sektoreilla. Tulvavesien pidättäminen pitää ottaa huomioon jo kaikkien tällaisten toimenpiteiden suunnittelussa.

Metsäojitukset lisäävät ylivalumien eli tulvien lisäksi kiintoaineen eroosiota ja kulkeutumista alapuoliseen vesistöön, jonka seurauksena veden laatu heikkenee. Metsäojien ennallistaminen voikin hyvin suunniteltuna olla sekä tulvariskien hallintaa että vesienhoitoa edistävä toimenpide.

Tulvaryhmä lisää suunnitelmaan ehdotuksen, että vesien valumaan pidättäviä toimenpiteitä metsäojituksessa tulisi edistää myös lainsäädäntöä muuttamalla.

Tulvaryhmä toteaa, että ELY-keskus on aloittanut vuoden 2014 keväällä alustavan selvityksen käytöstä poistuvien turvetuotantoalueiden muuttamiseksi tulvavesien pidätysaltaiksi. Tulvaryhmä on asettanut pitkän tähtäimen tavoitteeksi vähintään 400 hehtaarin alueen muuttamiseksi pienimuotoisiksi vedenpidätysalueiksi. Tämä edellyttää kaikkien osapuolten aktiivista ja laajaa yhteistyötä. Maanomistajien tavoitteet ja vedenpidättämisen mahdollisuus alueiden tulevalle käytölle on hyvä huomioida jo jälkikäyttösuunnitelmassa. Alueen muuttaminen vedenpidätysaltaiksi tulisi tehdä maanomistajille houkuttelevaksi. Maatalouden kosteikkojen perustamiseen ja ylläpitoon voi saada maatalouden ympäristökorvausjärjestelmän kautta investointitukea ja hoitotukea. Metsätalouden luonnonhoitohankerahoitusta on mahdollista tietyin edellytyksin saada metsätalouden osalta vettä pidättävien rakenteiden toteuttamiseen. Avustusjärjestelmän kehittäminen vedenpidättämistoimenpiteiden edistämiseen olisi tarpeen.

Tulvaryhmä lisää suunnitelmaan (kpl 10.1.4), että kuormitus alapuolisiin vesistöihin ei saa vedenpidättämistoimenpiteiden yhteydessä kasvaa. Lisäksi tulvaryhmä toteaa, että maanomistaja vastaa maankäytöstä niin turvetuotantoalueella kuin muissakin kohteissa.

Kuortaneenjärven säännöstelyn muutos

Kannanotto:

Kuortaneen kunnan mukaan Kuortaneenjärven säännöstelyn tehostaminen parantaa tulvatilannetta myös Kuortaneenjärven alueella ja vähentää hajakuormitusta. Kuortaneenjärven kesäaikainen vedenpinnan nosto tulee sisällyttää säännöstelyn muutoshakemukseen.

Kuortaneen kalastuskunta toteaa, että Kuortaneenjärven säännöstelyn tehostaminen parantaa tulvatilannetta ja vähentää alueen hajakuormitusta. Kevätkutuisten petokalojen lisääntymisolosuhteet paranevat, kun kutu ei jää kuivalle maalle. Kesäaikainen vedenpinnan nosto pitää ehdottomasti sisällyttää säännöstelyn muutoshankkeeseen.

Lapuan kaupungin mukaan Kuortaneenjärven säännöstelyn mahdollinen muutos on yksi varteenotettava vaihtoehto Lapuanjoen tulvariskien hallintakeinona.

Vastine:

Tulvaryhmä toteaa, että Kuortaneenjärven säännöstelyn muutoshankkeessa on tarkoitus yhdistää Kuortaneenjärven purkauskyvyn parantaminen ja kesäaikaisen vedenpinnan nosto. Kuortaneenjärven nykyistä purkauskyyä ja sen parantamista lähtöomaa avartamalla mallinnetaan tekemällä alueelle uoman poikkileikkauksittain perustuva virtausmallinnus. Asiaan liittyvät maastonselvitykset on tehty ja mallinnukset aloitettu.

Säännöstelytilavuuden lisääminen ja joen perkaaminen

Kannanotto:

Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa, että nykyisen säännöstelytilavuuden maksimoiminen on perusteltua ja mahdollisena vaihtoehtona tulee jatkossakin pitää uuden säännöstelytilavuuden rakentamista.

Kansalaispalautteen mukaan Tiisten tekoaltaan rakentamisen jättäminen käytettävien toimenpiteiden ulkopuolelle on oikea päätös. Tekojärvissä tulisi pitää enemmän säännöstelyvaraa kesäsateiden varalta

Asukastilaisuudessa heräsi kysymys, että auttaisiko Lapuanjoen perkaaminen Pappilankarilta tulvaongelmiin.

Vastine:

Tulvaryhmä toteaa, että uuden säännöstelytilavuuden rakentaminen on haastavaa mm. merkittävien kielteisten luontovaikutusten, maanomistusolosuhteiden ja suurten kustannusten vuoksi. Uusien tekojärvien rakentaminen on myös ristiriidassa vesienhoidon tavoitteiden kanssa. Säännöstelytilavuuden lisätarpeeseen voidaan palata seuraavalla suunnittelukaudella.

Suuremman säännöstelyvaran pitäminen kesällä etenkin tekojärvissä on todettu tarpeelliseksi. Suunnitelmaan (kpl 10.3.4) lisätään maininta, että kesäsateisiin varaudutaan pitämällä sadevaraa tekojärvissä.

Pappilankarin perkaamista on selvitetty menneinä vuosikymmeninä. Tuolloin on todettu, että perkaaminen ei auta, koska joki pitkältä matkalta Pappilankarin yläpuolelta hyvin tasainen. Jotta perkaamisella olisi suurempaa merkitystä, sen pitäisi olla todella mittava.

Lapuanjoen pengerrysalueiden käytön muutos

Kannanotto:

Lapuan kaupunki toteaa, että pengerrysalueiden käytön muutos ei saa johtaa riski-/vahinkokohteiden lisääntymiseen yleisillä useammin kuin 1/50 v toistuvilla tulvilla. Tulvaluukkujen avaamiskorkeuden vähäinenkin nosto johtaisi merkittäviin kustannuksiin, jotta jäteveden pumppaus ja johtaminen voitaisiin hoitaa asianmukaisesti ilman suuria vahinkoja. Nykyinenkin tulvaluukkujen avaamiskorkeus aiheuttaa suuria vaikeuksia viemäröintijärjestelmille. Lapuan kaupungin mukaan luvanhaltijan tulee maksaa muutoksesta aiheutuvat kustannukset.

MTK Etelä-Pohjanmaa esittää, että tulvasuojelusta aiheutuvat pumppauskustannukset pengerrysalueille eivät saisi aiheuttaa kustannuksia viljelijöille, vaan kuuluvat valtiolle.

Asukastilaisuudessa todettiin, että koska pengerrysalueiden käyttö tulva-aikana hyödyttää suurta väkijoukkoa Lapualla, niin pengerrysalueiden pumppauskustannukset kuuluisivat valtion hoidettavaksi (kuten Kyrönjoella) eikä maanomistajien maksettavaksi.

Pohjanmaan ruotsinkielisen tuottajajärjestön mukaan veden johtaminen pengerrysalueille aiheuttaa suurta haittaa alueen maanviljelykselle ja se lisää myös ravinne- ja kiintoainepäästöjä jokeen. Veden päästämistä pengerrysalueille tulisi käyttää vasta viimeisenä keinona.

Kansalaispalautteen mukaan pengerrysalueen muutoksen suunnittelussa tulee huomioida myös alueen alapuoliset alueet. Pengerrysalueiden pumppujen käytön ajoituksessa tulee huomioida joen tulvatilanne.

Vastine:

Tulvaryhmä toteaa, että Lapuanjoen pengerrysten tarkoituksena on alueen tulvaherkkien peltujen suojaaminen usein toistuvilta tulvilla. Vesioikeudellisen luvan mukaan Löyhingin ja Itäpuolen tulvaluukut on avattava, kun vedenkorkeus Poutussa on $N_{43} + 28,40$ m. Nykyisin vesi päästetään pengerrysalueille siis vain harvinaisemmalla kuin kerran 20 vuodessa toistuvalla tulvalla.

Tulvaryhmä toteaa, että Lapuanjoen pengerrysalueiden käytön muutos esitetään toteutettavan niin, että tulvaluukkujen avaamiskorkeutta ei muuteta yleisemmällä kuin keskimäärin kerran 50 vuodessa toistuvilla tulvilla. Suunnitelmatekstiä täsmennetään tältä osin (kpl 10.2.2).

Harvinaisemmalla kuin keskimäärin kerran 50 vuodessa toistuvilla tulvilla, joilla muutosta tulvaluukkujen avaamiskorkeuteen suunnitelmassa esitetään, jäteveden pumppaus ja johtaminen on Lapualla muutoinkin suurissa vaikeuksissa. Tulvaluukkujen avaamiskorkeuden noston seurauksena suurilla tulvilla tulvaveden ei arvioida nousevan tulvan missään vaiheessa niin korkealle kuin vastaavassa tilanteessa nykykäytännön mukaisella tulvaluukkujen avaamisella. Harvinaisemmalla kuin keskimäärin kerran 50 toistuvalla tulvalla tulvaluukkujen avaamiskorkeuden esitetään olevan suunnitellun muutoksen seurauksena joustava ja määräytyvän ennustetun tulvahuipun suuruuden mukaan. Optimaaliset tulvaluukkujen avaamiskorkeudet Lapuan tulvavahinkojen minimoimiseksi määräytyvät tarkempien suunnitelmien ja mallinnusten perusteella. Myös toimenpiteen hyödyistä ja haitoista (etenkin viemäröintijärjestelmälle) sekä toteutuksesta tarvitaan tarkempaa tietoa, ennen kuin toimenpidettä voidaan mahdollisesti viedä eteenpäin.

Suunnitelmaan (kpl 10.2.2) lisätään maininta, että pengerrysalueiden käytön muutoksen suunnittelussa tulee huomioida vaikutukset myös pengerrysalueiden alapuolisiin alueisiin.

Tulvaryhmä toteaa, että pengerrysalueiden käytön muutoksiin liittyvät toimenpiteet vaativat muutoksen hakemista vesioikeudelliseen lupaan. Suunnittelun ja lupaprosessin aikana asiasta kuullaan laajasti. Valtio luvanhaltijana ei voi maksaa hankkeen kustannuksia kokonaan vaan toteuttaminen edellyttää myös hyödynsaajien osallistumista kustannuksiin.

Tulvaryhmä toteaa, että Lapuanjoen pengerrysalueiden rakentaminen on tuottanut merkittävää hyötyä viljelijöille vuosikymmenien ajan. Valtio on myös osallistunut sopimusten perusteella ja avustuksina pengerrysalueiden kunnossapitoon merkittäväällä osuudella koko niiden toiminta-ajan Pengerrysalueiden pumppauskustannukset kuuluvat sopimusten perusteella pengerrysyhtiöille. Tulvavesiä on tarvinnut päästää Lapuanjoen pengerrysalueille kaksi kertaa pengerrysalueiden historian aikana. Tulvaryhmä esittää, että pengerrysalueille päästettävien tulvavesien pumppauskustannuksista pyrittäisiin sopimaan pengerrysyhtiöiden, Lapuan kaupungin ja ELY-keskuksen kesken jo etukäteen ennen kuin tulvavesiä seuraavan kerran joudutaan päästämään tulva-alueille. Maininta asiasta lisätään hallintasuunnitelmaan.

Tulvaryhmä toteaa, että tulvan aikana pengerrysalueiden pumppaamot pyritään sammuttamaan, jos sillä voidaan estää joen vedenpinnankorkeuden nousu luukkujen avaamiskorkeudelle. Pumppaamojen sammuttamisella saadaan aikaan noin 15 m³/s pienennys virtaamaan. Suunnitelman kappaleeseen 10.4.2 lisätään maininta, että pumppaamojen käytössä voisi pyrkiä huomiomaan entistä paremmin joen tulvatilanne.

Matalalla sijaitsevien kohteiden paikallissuojaaminen

Kannanotto:

Lapuan kaupungin mukaan vahinkokohteiden (rakennukset) paikallissuojauksissa tulee huomioida kaupunki-/maisemakuvalliset näkökohdat.

Pohjanmaan museo toteaa, että kohdesuojauksien suunnittelussa tulee arvioida kohteen arvot ja etsiä paras vaihtoehto myös kohteen arvojen kannalta.

Vastine:

Tulvaryhmä lisää suunnitelmaan (kpl 10.2.3) maininnat, että vahinkokohteiden paikallissuojauksissa tulee huomioida kaupunki-/maisemakuvalliset näkökohdat ja että kohdesuojauksien suunnittelussa tulee arvioida kohteen arvot ja etsiä paras vaihtoehto myös kohteen arvojen kannalta.

Viranomaisten yhteistyö ja valmiusasiat

Kannanotto:

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston lausunnon mukaan viranomaisten yhteistyötä sekä tiedon viiveetöntä kulkua toimijoiden kesken ja kansalaisille tulee kehittää. Operatiivisten toimijoiden, pelastuslaitoksen ja ELY-keskuksen tulisi kehittää harjoitusjärjestelmä, jolla aktivoidaan riittävästi eri hallinnonalat niin kunnissa kuin aluehallinnossakin. Tulee varmistua etukäteen niin, että tulvatilanteissa vähintään alueen kaikilla viranomaisilla on välitön tieto muutoksista.

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos toteaa, että tulva-, jääpato- ja hyydetilanteiden sekä penkereiden pettämisuhan varalle on lisättävä maininta, että ELY-keskus antaa asiantuntija-apua tulvantorjuntatöiden valmiussuunnitelman mukaisesti. Valmiussuunnitelmaan tulee määritellä vesistöt, joissa ELY-keskus toimii luvan tai vesirakenteen haltijana. Valmiussuunnitelmassa tulee myös määritellä, että jos vesistö ei kuulu ELY-keskuksen toimenpiteiden piiriin. Etukäteen tulee selvittää seuraavat asiat: tarvittava konekalusto ja sen yhteystiedot, räjäytystehtävien suorittajat ja toimintavalmius, kenttätoimintaan pystyvä henkilöstöresurssi, viestintäsuunnitelma, tiedottaminen sekä viranomaisyhteistyön kaavio.

Pohjanmaan pelastuslaitos huomauttaa, että vapaapalokunnat tulisi poistaa Pohjanmaan pelastuslaitoksen alueen kuvauksesta.

Vastine:

Tulvaryhmä toteaa, että alueellista ja valtakunnallista tilannekuvaa ja siihen liittyvää viranomaisyhteistyötä on ylläpidettävä ja harjoitettava säännöllisesti. Tulvaryhmä suosittelee järjestettäväksi vuosittain viranomaisten yhteistyötilaisuuksia vähintäänkin nykyisen käytännön mukaisesti. Suunnitelmassa esitetään toimenpiteinä jokikohtaisia suuronnettomuusharjoituksia Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan tulvariskialueille.

Tulvaryhmä pitää tärkeänä, että tulvatiedottamiseen varattavaksi riittävästi resursseja ja tietoa välitetään mahdollisimman tehokkaasti. Vuonna 2015 alkanut tulvatiedotushanke antaa tehtävään toivottavasti hyviä työkaluja.

Tulvaryhmä toteaa, että suunnitelmaan lisätään maininta, että ELY-keskus antaa asiantuntija-apua tulvantorjuntatöiden valmiussuunnitelman mukaisesti. Lisätään, että valmiussuunnitelmaan määritellään vesistöt, joissa ELY-keskus toimii luvan tai vesirakenteen haltijana. Valmiussuunnitelmaa koskevaan tekstiin lisätään myös maininta, että ennen tulvaa tulee selvittää seuraavat asiat: tarvittava konekalusto ja sen yhteystiedot, räjäytystehtävien suorittajat ja toimintavalmius, kenttätoimintaan pystyvä henkilöstöresurssi, viestintäsuunnitelma, tiedottaminen sekä viranomaisyhteistyön kaavio.